

Sygn. akt VIII RC 264/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

– *zaoczny w stosunku do pozwanej P. P. (1)* –

Dnia 29 marca 2017 r.

Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie VIII Wydział Rodzinny i Nieletnich w składzie:

Przewodniczący – Sędzia Sądu Rejonowego Piotr Szarek

Protokolant – sekretarz sądowy Wioletta Rucińska

po rozpoznaniu w dniu 29 marca 2017 r. w Szczecinie

na rozprawie

sprawy z powództwa S. P.

przeciwko P. P. (1) oraz małoletniej B. P. reprezentowanej przez matkę A. P.

o ustalenie wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego

I ustala, że obowiązek alimentacyjny powoda S. P. w stosunku do pozwanych P. P. (1) oraz małoletniej B. P., wynikający z wyroku Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie z dnia 24 czerwca 2015 r., wydanego w sprawie o sygnaturze akt VIII RC 386/13, wygasł z dniem 23 maja 2016 r.;

II oddala powództwo w pozostałej części;

III odstępuje od obciążania pozwanych obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz powoda.

Sygn. akt VIII RC 264/16

UZASADNIENIE

Powód S. P. wniósł pozew przeciwko P. P. (1) oraz małoletniej B. P. o ustalenie wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego wynikającego z wyroku Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie z dnia 26 kwietnia 2013 r., wydanego w sprawie o sygnaturze akt VIII RC 386/13, poczynając od dnia 26 kwietnia 2013 r.

W uzasadnieniu pozwu powód m.in. wskazał, iż: sytuacja majątkowa pozwanych oraz matki jest na tyle dobra – przy uwzględnieniu alimentów uzyskiwanych z funduszu alimentacyjnego – że powód nie powinien partycypować w kosztach utrzymania pozwanych.

W odpowiedzi na pozew pozwana małoletnia B. P. – reprezentowana przez matkę A. P. – wniosła o oddalenie powództwa w całości podnosząc m.in., iż sytuacja majątkowa oraz koszty związane z utrzymaniem dziecka czynią koniecznym utrzymanie obowiązku alimentacyjnego powoda w stosunku do ww. małoletniej pozwanej.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wyrokiem z dnia 24 czerwca 2015 r., wydanym w sprawie o sygnaturze akt VIII RC 386/13, Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie zasądził od S. P. na rzecz małoletnich P. P. (1) i B. P. alimenty w kwotach po 150 zł miesięcznie – łącznie 300 zł miesięcznie – poczynając od dnia 26 kwietnia 2013 r.

S. P. jest dziadkiem ze strony ojca P. P. (1) i małoletniej B. P..

P. P. (1) urodziła się w dniu (...)

Małoletnia B. P. urodziła się w dniu (...)

Niesporne.

W chwili wyrokowania w sprawie VIII RC 386/13, prowadzonej przed Sądem Rejonowym Szczecin – Centrum w Szczecinie, S. P.: zamieszkiwał w Danii; uzyskiwał w Danii rentę z tytułu niezdolności do pracy w kwocie 9 800 koron duńskich miesięcznie oraz rentę w Polsce w kwocie 240 zł miesięcznie; opłacał w Danii mieszkanie kwotą 6 600 koron duńskich miesięcznie; posiadał mieszkanie w S.; wydatkował na leki kwotę ok. 100 zł miesięcznie; posiadał oszczędności o równowartości ok. 15 000 zł; uzyskiwane dochody przeznaczał w całości na bieżące utrzymanie; zakładał, że alimenty na rzecz P. P. (1) i B. P. będzie pokrywało państwo duńskie.

Dowód:

- protokół rozprawy z dnia 19 czerwca 2015 r., k. 439 – 440 w aktach sprawy VIII RC 386/13.

W czasie wyrokowania w sprawie VIII RC 386/13: małoletnia P. P. (1) miała 16 lat, uczęszczała do III klasy gimnazjum; małoletnia B. P. miała 10 lat i uczęszczała do IV klasy szkoły podstawowej. Dziewczynki nie posiadały orzeczenia o niepełnosprawności, chorowały przewlekłe na zatoki i przeziębienia; P. P. (1) miała także problemy z tarczycą. Zakup wyprawki szkolnej dla P. P. (1) wiązał się z wydatkiem w kwocie 400 zł, dla B. P. w kwocie 500 zł, nadto zakup sprzętu sportowego był to koszt ok. 1 000 zł rocznie na każde z dzieci. Małoletnie uczęszczały do szkoły sportowej, co wiązało się z koniecznością uiszczania dodatkowych składek – 30 zł na rzecz B., 60 zł na rzecz P., składki te przeznaczone były na klub sportowy, w którym trenowały siatkówkę i tenis ziemny, a nadto matka dziewczynek uiszczala składki na komitet rodzicielski (50 zł), opłatę za ksero (10 zł), ubezpieczenie (47 zł), opłatę za e – dziennik (20 zł). Dziewczynki uczęszczały na basen, za odpłatnością 84 zł co dwa miesiące. Wyjścia szkolne do kina, teatru itp. był to wydatek rzędu 18 – 50 zł co dwa miesiące. Nadto pojawiały się wydatki w związku z wyjazdami na „Zielone szkoły” – ok. 400 zł jednorazowo. Potrzeby w zakresie zakupu odzieży wynosiły ok. 100 – 150 zł miesięcznie na jedno dziecko. Miesięczny koszt żywienia małoletnich wynosił ok. 1 000 zł, zakup chemii gospodarczej, środków higieny itp. wynosił ok. 120 zł miesięcznie na obie dziewczynki. Zarówno P., jak i B. P. powinny były nosić okulary – ich zakup to łączny wydatek ok. 450 zł raz na trzy lata, koszt zakupu leków dla nich wynosił ok. 100 – 120 zł miesięcznie.

Małoletnie P. P. (1) i B. P. zamieszkiwały wraz z matką w K.. Opłaty związane z użytkowaniem mieszkania wynosiły 616 zł tytułem opłaty eksploatacyjnej; opłata za prąd wynosiła 140 zł; za gaz 320 zł co dwa miesiące; nadto matka małoletnich uiszczala 55 zł tytułem opłaty za telewizję. Matkę małoletnich obciążało zadłużenie z tytułu opłat eksploatacyjnych, które wynosiło wówczas ok. 21 000 zł. Dług był objęty egzekucją komorniczą.

Dowody z dokumentów zgromadzone w aktach sprawy VIII RC 386/13:

- protokoły rozpraw, k. 168 – 170, 302 – 303,
- faktury VAT, k. 275 – 277,
- deklaracja członkowska w Akademii (...), k. 280,
- zaświadczenie, k. 281, 283, 283, 284, 287,
- zaświadczenie lekarskie, k. 282, 293,
- deklaracja uczestnictwa w zajęciach, k. 288,

- pismo SP nr 92 w K., k. 291,
- pismo wychowawczy SP na 92 w K., k. 292.

W czasie wyrokowania w sprawie VIII RC 386/13: A. P. korzystała z pomocy MOPS w K. od lutego 2013 r. – w tym czasie otrzymała pomoc w formie zasiłków na zakup żywności, dofinansowanie do opłat za energię elektryczną i gaz, dofinansowanie kosztów podróży, naprawy pralki, zakupu biletów MPK, nadto pokrycie kosztów zakupu posiłków dla małoletnich w szkole. Łączna suma świadczeń wypłacona matce małoletnich w okresie od lutego do grudnia 2013 r. wyniosła 3 538 zł plus pokrycie kosztów obiadów szkolnych dla dzieci. A. P. pobierała z Urzędu Miasta K. świadczenia alimentacyjne na dwoje dzieci w kwotach po 500 zł miesięcznie, przyznane decyzją z dnia 11 września 2012 r. Nadto matka dzieci pobierała zasiłki rodzinne w wysokości 106 zł miesięcznie na każdą z córek, matce przyznano także dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego w wysokości 100 zł na każde dziecko.

Dowody z dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy VIII RC 386/13:

- protokół rozprawy, k. 296 – 297,
- pismo MOPS w K. z 13 listopada 2013 r., k. 202 – 204.

W chwili wyrokowania w sprawie VIII RC 386/13: matka małoletnich A. P. posiadała wykształcenie średnie techniczne w zawodzie technik meliorant, przy czym nie świadczyła pracy; była zarejestrowana jako bezrobotna bez prawa do zasiłku. W okresie pozostawania w rejestrze osób bezrobotnych A. P. odpowiedziała pozytywnie na siedem ofert pracy zaproponowanych przez urząd pracy, które spotkały się z odmową pracodawcy w zakresie jej zatrudnienia; korzystała nadto z porad doradcy zawodowego, nie była uczestnikiem szkoleń organizowanych przez urząd, ani nie korzystała z innych form pomocy kierowanych do osób bezrobotnych.

A. P. świadczyła prace dorywcze jako instruktor fitness w wymiarze czasowym 2 – 3 godziny tygodniowo, za jedną godzinę pracy otrzymywała wynagrodzenie rzędu 30 – 35 zł, tj. ok. 200 – 300 zł miesięcznie. W przeszłości świadczyła pracę jako dziennikarz sportowy, sprzątaczką, odśnieżała także ulice zimą, brała udział w sesji zdjęciowej do gazety; nie posiadała orzeczenia o niepełnosprawności, nie była uznana za niezdolną do pracy. Źródłem przychodu jej rodziny były alimenty, zasiłki z MOPS, wynagrodzenia za prace dorywcze A. P..

Dowody z dokumentów zgromadzone w aktach sprawy VIII RC 386/13:

- protokół rozprawy, k. 168 – 170,
- pismo Prezydenta Miasta S., z dnia 12.11.2013 r., k. 201,
- pismo Grodzkiego Urzędu Pracy w K. z 12 listopada 2013 r., k. 205,
- pismo Grodzkiego Urzędu Pracy w K. z 19 listopada 2013 r., k. 206.

Obecnie S. P.: ma ukończone 66 lat; zamieszkuje w Danii; otrzymuje rentę w kwocie 9 100 koron duńskich, a od grudnia 2017 r. będzie otrzymywał emeryturę w kwocie ok. 7 000 koron duńskich; z polskiego ZUS otrzymuje świadczenie w kwocie 240 zł miesięcznie; nie posiada żadnego majątku; w 2016 r. sprzedał mieszkanie w S. za kwotę 180 000 zł, którą to kwotę przeznaczył na spłatę swoich zobowiązań; posiada oszczędności w kwocie ok. 30 000 koron duńskich; za wynajem mieszkania w Danii płaci 6 700 koron duńskich miesięcznie; uiszcza kwartalnie opłatę za prąd w kwocie 800 koron duńskich oraz opłatę za telewizję w kwocie 500 koron duńskich; pozostałe dochody przeznaczają na bieżące potrzeby; od maja 2016 r. nie łoży alimentów na rzecz małoletniej B. P. oraz P. P. (1).

Dowody:

- zeznania powoda S. P., k. 40 – 41.

Obecnie A. P.: ma ukończone 40 lat; legitymuje się wykształceniem średnim technicznym; w dalszym ciągu nie jest uznana ani za osobę niepełnosprawną, ani za osobę niezdolną do pracy; jest zarejestrowana jako osoba bezrobotna; podejmuje działania w celu rozpoczęcia działalności gospodarczej, której przedmiotem będzie sport; wykonuje prace dorywcze, z których uzyskuje dochód pomiędzy 150 zł a 200 zł miesięcznie; zamieszkuje z partnerem w J. wraz z małoletnią B. P. w domu partnera – gdzie za prąd płacą ok. 500 zł miesięcznie, za wodę i kanalizację oraz wywóz śmieci ok. 180 zł miesięcznie oraz za opał w sezonie zimowym ok. 1 400 zł, raz na dwa miesiące.

A. P. nie pokrywa wydatków związanych z utrzymaniem pełnoletniej córki P. P. (1).

Obecnie małoletnia B. P.: ma ukończone 14 lat; uczęszcza do I klasy gimnazjum; uczęszcza na zajęcia taneczne, jeździ konno, gra w siatkówkę oraz w ping – ponga.

Dowody:

- zeznania przedstawicielki ustawowej A. P., k. 57 – 58.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo S. P. o ustalenie wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego okazało się w przeważającej mierze zasadne.

Ustalony powyżej stan faktyczny oparty został na całokształcie materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszej sprawie, a w szczególności na powyżej powołanych dowodach z dokumentów znajdujących się w aktach niniejszej sprawy oraz w aktach sprawy VIII RC 386/13, albowiem strony nie kwestionowały zarówno autentyczności, jak i treści tychże dokumentów i jednocześnie Sąd nie powziął wątpliwości, co do wiarygodności przedmiotowych dokumentów.

Ponadto podstawę ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie stanowiły zeznania powoda S. P. oraz zeznania przedstawicielki ustawowej małoletniej pozwanej B. A. P., albowiem w sprawie nie ujawniły żadne okoliczności, które by podważały wiarygodność ich wypowiedzi.

Powództwo S. P. o ustalenie wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego zostało oparte o art. 138 k.r.o. Zgodnie z powołanym unormowaniem, w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego.

Przez zmianę stosunków rozumie się m.in. zwiększenie, zmniejszenie lub ustanie możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanych do alimentacji wskutek czego ustalony zakres obowiązku alimentacyjnego wymaga skorygowania m.in. poprzez ustalenie wygaśnięcia danego obowiązku alimentacyjnego (vide: Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz pod red. prof. dr hab. Krzysztofa Pietrzykowskiego, 2. wydanie, Wydawnictwo C.H. Beck, s. 1123).

W ocenie Sądu, przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe w sposób jednoznaczny wykazało, że od ostatniego orzekania w przedmiocie alimentów nastąpiła istotna zmiana okoliczności w rozumieniu art. 138 k.r.o., albowiem obecnie możliwości zarobkowe i majątkowe powoda S. P. są na tyle ograniczone, iż dalsze utrzymywanie obowiązku alimentacyjnego wobec jego wnuczek narażałoby powoda na niemożność zaspokajania jego podstawowych potrzeb życiowych. Jednocześnie w sprawie ujawniła się okoliczność, że P. P. (1) uzyskała już zdolność samodzielnego utrzymania, a tym samym A. P. – jako matka pozwanych – jest zobowiązana do pokrywania wydatków związanych z utrzymaniem tylko jednej córki – małoletniej B. P..

Przechodząc do dalszej części rozważań należy wskazać, iż zgodnie z art. 128 k.r.o. obowiązek dostarczania środków utrzymania, a w miarę potrzeby także środków wychowania (obowiązek alimentacyjny) obciąża krewnych w linii prostej oraz rodzeństwo. Kolejność w jakiej obowiązek alimentacyjny obciąża krewnych przewidziana została w art. 129 § 1 k.r.o. w myśl którego obowiązek ten obciąża zstępnych przed wstępnymi, a wstępnych przed rodzeństwem; jeżeli jest kilku zstępnych lub wstępnych – obciąża bliższych stopniem przed dalszymi. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że obowiązek utrzymania i wychowania dzieci obciąża przede wszystkim rodziców i dopiero przy ustaleniu,

że rodzice nie są w stanie w całości lub w części wykonać ciężącego na nich obowiązku alimentacyjnego, aktualizuje się subsydiarny obowiązek dalszych krewnych, co wprost przewiduje art. 132 k.r.o. W myśl tego ostatniego przepisu obowiązek alimentacyjny zobowiązanego w dalszej kolejności powstaje dopiero wtedy, gdy nie ma osoby zobowiązanej w bliższej kolejności albo osoba ta nie jest w stanie uczynić zadość swemu obowiązkowi lub gdy uzyskanie od niej na czas potrzebnych uprawnionemu środków jest niemożliwe lub połączone z nadmiernymi trudnościami.

Należy zatem stwierdzić, że obowiązek alimentacyjny rodziców względem dzieci wyprzedza obowiązek alimentacyjny dziadków względem wnuków. Nadto w przypadku skierowania roszczenia przeciwko dziadkom uprawnionego, konieczne jest wykazanie, że jego rodzice nie są w stanie wykonać ciężącego na nich obowiązku lub, że uzyskanie od nich środków utrzymania jest niemożliwe lub połączone z nadmiernymi trudnościami, oraz że uprawniony znajduje się w niedostatku.

Odmienność obowiązku alimentacyjnego zobowiązanego w dalszej kolejności od obowiązku alimentacyjnego rodziców, polega na ustaleniu w pierwszym względzie, czy zachodzą okoliczności uzasadniające jego powstanie, a przewidziane w art. 132 k.r.o., następnie na stwierdzeniu, czy uprawniony znajduje się w niedostatku – zgodnie z art. 133 § 2 k.r.o., zaś przy ziszczeniu się ww. przesłanek, na ustaleniu zakresu świadczenia, co dokonywane jest w oparciu o przepis art. 135 k.r.o., a zatem przy uwzględnieniu możliwości majątkowych i zarobkowych zobowiązanego w dalszej kolejności.

Zmiana powyższych okoliczności może skutkować – na gruncie powołanego art. 138 k.p.o. – ustaleniem wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego zobowiązanego w dalszej kolejności, tj. w okolicznościach niniejszej sprawy dziadka pozwanych – S. P..

Jak to już sygnalizowano, obecnie nie sposób przyjąć, iż A. P. nie jest w stanie wykonywać swojego obowiązku alimentacyjnego wobec jednego dziecka – małoletniej B. P., skoro jest osobą zdolną do pracy i nie mającą żadnych obiektywnych przeciwwskazań do podjęcia stałego zatrudnienia. Zdaniem Sądu, od ostatniego orzekania w przedmiocie alimentów A. P. miała na tyle dużo czasu, aby podjąć zatrudnienie, że jej dalsze pozostawanie bez pracy nie może uzasadniać utrzymywania obowiązku alimentacyjnego zobowiązanego w dalszej kolejności, tj. S. P.. W ocenie Sądu, gdyby A. P. zaczęła w końcu wykorzystywać swoje możliwości zarobkowe, to nie musiałaby się uciekać do pomocy osób obowiązanych w dalszej kolejności do utrzymania dziecka.

Ponadto nie można tracić z pola widzenia okoliczności, że aktualna sytuacja majątkowa powodła uniemożliwia mu partycypowanie w kosztach utrzymania wnuczek, skoro zestawienie jego dochodów z wydatkami – które zaspokajają jego podstawowe potrzeby życiowe – wskazuje, że na skutek dalszego utrzymywania obowiązku alimentacyjnego wobec wnuczek może mieć on trudność z zaspakajaniem swoich elementarnych potrzeb życiowych. Ustawodawca nie oczekuje od osób obowiązanych do alimentacji w dalszej kolejności, aby dzieliły się każdymi dochodami, co mogłoby skutkować doprowadzeniem takiej osoby do stanu niedostatku.

Uwzględniając całokształt powyższych okoliczności Sąd uznał, iż – co do zasady – ziszczyły się przesłanki do ustalenia wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego S. P. w stosunku do pozwanych. Z uwagi na to, iż do chwili zainicjowania niniejszej sprawy powód łożył alimenty na rzecz pozwanych, to dopiero z tym dniem należało ustalić wygaśnięcie jego obowiązku alimentacyjnego, tj. z dniem 23 maja 2016 r. Sąd ma świadomość, że okoliczności, które uzasadniają wygaśnięcie obowiązku alimentacyjnego zaistniały już przed wniesieniem pozwu, to jednak biorąc pod uwagę fakt, że świadczenia alimentacyjne zostały już spożytkowane na bieżące utrzymanie pozwanych, to niewłaściwym byłoby otwieranie drogi powodowi do żądania zwrotu świadczeń alimentacyjnych zapłaconych przed dniem 23 maja 2016 r.

Wobec spełnienia przesłanek z art. 339 k.p.c. wyrok wobec pozwanej P. P. (1) jest zaoczny.

Z tych też względów orzeczono, jak w punktach I i II wyroku.

Uwzględniając sytuację majątkową pozwanych – na mocy art. 102 k.p.c. – Sąd odstąpił od obciążania ich obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz powodła, o czym orzeczono, jak w punkcie III wyroku.